

KAPESNÍ PRŮVODCE SMĚRNICÍ O SLUŽBÁCH NA VNITŘNÍM TRHU

KAPESNÍ PRŮVODCE **SMĚRNICÍ O SLUŽBÁCH** **NA VNITŘNÍM TRHU**

**Všechno, co jste o směrnici chtěli vědět
a ještě něco málo navíc**

Jste český podnikatel a chcete využít příležitosti poskytovat služby v jiných členských státech EU?
Obáváte se souboje s cizojazyčnými úředními molochy?
Zajímalo by Vás, co Vám přinese nová evropská úprava?

Praha 2007

*Publikace je výhradním vlastnictvím Ministerstva průmyslu a obchodu
a nesmí být použita pro jiné účely bez jeho výslovného souhlasu.*

I. vydání – květen 2007

Redakce:

MPO ČR – Odbor vnitřního trhu a služeb EU
Politických vězňů 20, 112 49 Praha 1
tel: +420 224 062 473
fax: +420 224 063 079
e-mail: sluzby@mpo.cz

NEPRODEJNÁ PUBLIKACE

OBSAH:

- Úvod
- Směrnice o službách na vnitřním trhu
- Výhody nejpozději v roce 2010
- A co tedy můžeme čekat?
- Směrnice v číslech
- Pokryté služby
- Příklady nejčastějších dotazů
- Slovníček pojmů

ÚVOD

Nově přijatá směrnice o službách bude mít konkrétní dopady na naše i zahraniční podnikatele. I přes snahy medializovat pozitivní výsledky směrnice na podnikatelské prostředí v ČR je její obsah pro mnohé stále nejasný. Snahou této brožury je proto praktickým způsobem vysvětlit fungování jednotlivých nástrojů směrnice v praxi a na příkladech podnikateli přiblížit, jak bude moci z jejich existence co nejvíce profitovat.

SMĚRNICE O SLUŽBÁCH NA VNITŘNÍM TRHU

Právní rada poskytnutá advokátem, organizace turistického zájezdu cestovní kanceláří nebo oprava kuchyňského dřezu instalátérem – to všechno jsou služby. Příjemci těchto služeb mají právo svobodně si zvolit poskytovatele služby, tedy podnikatele, který službu provede. Rozhodují se samozřejmě podle individuálních kritérií. Kvalita, cena nebo rychlost provedení služby mohou být jedněmi z nich.

Donedávna však byla tato volba omezena hranicemi jednotlivých států. Představa, že by si domácnost v Českém Těšíně objednala k opravě domu polského zedníka nebo vídeňský podnikatel nechal vymalovat svou restauraci českým malířem, byla nereálná. Lukrativnost jedné takové zakázky by byla pro poskytovatele služeb díky stohům potřebných úředních povolení minimální. Zásadní změna má ale nastat od roku 2010.

Protože služby tvoří v současné době téměř 70% HDP Evropské Unie a administrativní omezení tento potenciál omezují, rozhodla se Evropská Komise v roce 2004 jednat a volný pohyb služeb usnadnit. Evropská Komise představila návrh směrnice o službách na vnitřním trhu. Ta ukládá členským státům především povinnost zjednodušit do roku 2010 administrativní překážky omezující volný pohyb služeb.

VÝHODY NEJPOZDĚJI V ROCE 2010

Směrnice je nástroj, kterým Evropská Unie stanoví členským státům rámec toho, co a kdy má být v oblasti liberalizace služeb dosaženo. Vlastní formu a realizaci této povinnosti si pak již členské státy zvolí podle svého uvážení. Výhody, které směrnice přinese, tak budou poskytovatelé služeb moci plně využít až v roce 2010, kdy se jejímu obsahu musí plně přizpůsobit nejen český právní řád, ale i legislativa ostatních členských států.

Již dnes je ovšem jasné, jaké změny bude směrnice znamenat a čeští podnikatelé se tak mohou následující tři roky plně věnovat přípravě na uchopení nových příležitostí.

A CO TEDY MŮŽEME ČEKAT?

Směrnice přináší celou řadu výhod pro podnikatele exportující služby. Především se jedná o:

ADMINISTRATIVNÍ ZJEDNODUŠENÍ
JEDNOTNÁ KONTAKTNÍ MÍSTA
SCREENING
KVALITA SLUŽEB

ADMINISTRATIVNÍ ZJEDNODUŠENÍ

Směrnice razantně omezuje diskriminační opatření. Členské státy mají povinnost zmapovat svůj právní řád a diskriminační ustanovení odstranit. Znamená to, že s českým podnikatelem tak budou muset úřady cizích států zacházet stejně jako s podnikatelem domácím.

Originálním přínosem směrnice bude také zavedení procedury tzv. tichého souhlasu. To znamená, že v případě, že příslušný státní orgán nevydá ve stanovené době rozhodnutí o udělení či zamítnutí povolení k výkonu služby, bude toto povolení automaticky považováno za udělené. Nečinnost orgánu tak již nepůjde na vrub podnikatele.

To znamená konec zdoluhavých správních řízení o udělení povolení poskytovat službu (tedy například o živnostenské oprávnění). Taková dlouhá správní řízení totiž nejsou jen noční můrou českých podnikatelů. Získat oprávnění, které podnikateli umožní přístup na trh se službami, může být dnes i v řadě jiných členských států EU značně komplikované, speciálně pak pro zájemce pocházející z ostatních členských zemí. Ti se dnes mohou setkat právě s četnými diskriminačními omezeními, která má směrnice odstranit.

JEDNOTNÁ KONTAKTNÍ MÍSTA

Ať již chcete na území cizího státu založit provozovnu či pobočku podniku (tzv. usadit se) či pouze dočasně vyjet za hranice a poskytnout službu, budete dnes pravděpodobně narážet na překážky různého typu. Odlišné právní prostředí, jazyk či kulturní zvyky mohou být jen některé z nich. Prostřednictvím Jednotných kontaktních míst však budou moci podnikatelé splnit všechny postupy a formality, kterými je výkon služby podmiňován (žá-

dost o ŽO, výpis z rejstříku trestů atp.). Tím se registrace výrazně zjednoduší. Kromě toho Jednotná kontaktní místa budou schopna poskytnout nově přichozím podnikatelům řadu cenných informací souvisejících s podnikáním v té které zemi, a to i v jiných jazycích, než je jazyk domácí země.

SCREENING

Předpokladem zjednodušení poskytování služeb na vnitřním trhu je tedy především odstranění omezení, která se na podnikatele ze zahraničí v různých členských státech vztahují. Fyzicky změnit relevantní předpisy ovšem budou muset samotné členské státy. To směrnice ze své povahy (jak již bylo řečeno) udělat nemůže.

Aby se ovšem členské státy nemohly této povinnosti vyhnout tak, že z nějakého důvodu překážky neodstraní, bude nad celým procesem odstraňování překážek bdít Evropská Komise. Členské státy musí v průběhu implementace svá omezující opatření Komisi oznámit a - pokud je budou chtít ve svém právním řádu ponechat – odůvodnit pouze stanovenými, zcela konkrétními důvody.

Screening tak představuje jakousi pojistku v tom, že se její adresáti skutečně volnějšího poskytování služeb na vnitřním trhu dočkají.

KVALITA SLUŽEB, KONEC DVOJÍHO POJIŠTĚNÍ

Zvýšení kvality poskytovaných služeb je další z proklamovaných cílů směrnice. Příjemci služeb budou mít po implementaci směrnice právo na řadu informací souvisejících s poskytovanou službou (např. jméno poskytovatele, obchodní podmínky, cenu služby atd.) a jejich diskriminace bude znemožněna. Nově bude zakázáno vyžadovat dvojitý pojištění poskytovatele služby – pokud bude poskytovatel pojištěn v domovském státě, nebude možné po něm v jiných zemích EU vyžadovat další pojištění.

SMĚRNICE V ČÍSLECH

Směrnice bude mít po své implementaci bezpochyby pozitivní efekt na českou ekonomiku. Čeští poskytovatelé služeb jsou již dnes i na evropské poměry plně konkurenceschopní a rozšíření trhu v této oblasti jim tak přinese nové podnikatelské příležitosti.

Dle studie provedené konzultační firmou KPMG je díky směrnici možné očekávat růst HDP České republiky v rozmezí 0,67 – 1,59 %, což v absolutních číslech činí zhruba 17,6 – 40,6 mld Kč. Směrnice bude mít také pozitivní dopad na ukazatele pracovního trhu – je možné očekávat vznik cca 18,7 tisíc nových pracovních míst.

POKRYTÉ SLUŽBY

Směrnice je plošný nástroj a profitovat z ní bude velká většina podnikatelů exportujících služby. Bohužel jedním z důsledků tvrdých bojů o podobu směrnice bylo i její určité zúžení oproti původní představě. To znamená, že směrnice nepokrývá všechny existující typy služeb.

Mimo působnost směrnice tak stojí především služby:

- audiovizuální
- zdravotnické
- v oblasti dopravy
- sociální
- agentur práce
- bezpečnostních agentur
- hazardní hry
- finanční služby
- služby elektronických komunikací

Rovněž do oblasti působnosti směrnice nespádají služby, které jsou výkonem veřejné moci a služby v obecném nehospodářském zájmu (například státní školství).

Veškeré ostatní myslitelné služby do rozsahu směrnice spadají a rok 2010 tak přinese jejich průlomovou liberalizaci.

PŘÍKLADY NEJČASTĚJŠÍCH DOTAZŮ

Otázka:

Chtěl bych si v Maďarsku otevřít autodílnu. Na maďarském živnostenském úřadě mi sdělili, že mi živnost udělí pouze pokud předložím originál a ověřený překlad mého českého výpisu z rejstříku trestů.

Odpověď :

Po vstupu směrnice v platnost bude takové jednání ze strany jakéhokoli orgánu zakázáno. V tomto případě prostě jen předložíte neověřený překlad vašeho výpisu z rejstříku trestů a na maďarském orgánu již bude, aby kontaktoval příslušný český úřad a zjistil, zda jste skutečně bezúhonný. Tento postup bude samozřejmě platit obecně i v případě jiných listin a dokumentů.

Otázka:

Vykonávám praxi inseminátora v českém pohraničí a po vstupu České republiky do EU jsem chtěl využít nových možností a poskytovat tyto služby také v Polsku. Polské úřady mi však mou činnost zakázaly a zákaz odůvodnily tím, že mě pro mé sídlo v ČR nemohou dostatečně kontrolovat.

Odpověď:

Požadavek na sídlo na území státu, do kterého chcete poskytovat služby, představuje klasické omezení přeshraničního poskytování služeb a po implementaci směrnice bude muset být zrušen.

Otázka:

Zažádala jsem si o živnostenské oprávnění v Německu. Z příslušného zákona jsem se dozvěděla, že úřad je v mojí věci povinen do 30 dnů rozhodnout. Čekala jsem téměř dvojnásobnou dobu a stále nic. Známy mi doporučil obrátit se správním žalobou na německý soud – to je prý ale značně zdlouhavé a finančně nákladné.

Odpověď:

Po implementaci směrnice (tedy kolem roku 2010) taková situace nenastane – procedura tichého souhlasu zaručí, že pokud se orgán ve stanovené době nevyjádří, povolení automaticky vznikne. Nečinnost orgánu tak již nepůjde k tíži žadatele (podnikatele).

Otázka:

Uvažovala jsem o tom, že si nechám polskou stavební firmou postavit malý zahradní domek. Mám však obavy z toho, co se stane v případě, že práce nebude provedena kvalitně a já se budu muset na firmu v budoucnu obracet.

Odpověď:

Implementace směrnice bude mít vliv také na kvalitu poskytovaných služeb. Ta bude muset být zvýšena a to například tím, že poskytovatelé služeb budou muset příjemci služby vždy poskytnout dostatečné informace jednak o sobě a jednak i o službě samotné. Samotná směrnice samozřejmě nemůže zaručit, že všechny služby budou maximálně kvalitní, pokud by však později došlo k případným sporům, příjemce bude vědět na koho a kam se má se svými nároky obrátit.

Otázka:

Vlastním s manželkou v pohraničí malou firmu. Já v jejím rámci podnikám v dopravních službách a manželka spravuje dvě menší kadeřnictví. Chtěli bychom využít příležitosti a nabízet služby do blízkého Rakouska. Bude to po implementaci směrnice možné?

Odpověď:

Ne všechny typy služeb se směrnici o službách na vnitřním trhu řídí. Obecně lze říci, že jde o většinu komerčních služeb s několika výjimkami. V tomto případě například kadeřnictví jako služba do rozsahu směrnice spadá a podnikatelka může přínosy směrnice využít. Autodoprava jako dopravní služba naopak do rozsahu směrnice nespadá a směrnice se tak poskytování této služby netýká. To ovšem neznamená, že by autodopravce nemohl své služby v cizině poskytovat – to může, pouze za stávajících (a o něco komplikovanějších) podmínek.

Otázka:

Slyšel jsem, že v původní návrh směrnice obsahoval princip země původu, který by znamenal, že se budu při poskytování služeb v jiných členských státech EU řídit svým (tedy českým) právem a nebudu muset složitě zjišťovat požadavky cizího právního řádu. Tento princip ovšem ve finální podobě směrnice chybí. Uvažoval jsem o dočasném poskytování služeb v západní Evropě, ale domluvím se pouze anglicky a až do Británie se nechystám (lákal by mne dánský trh). Pomůže mi směrnice v tomto ohledu nějak?

Odpověď:

Směrnice zřídí tzv. Jednotná kontaktní místa. JKM vám pomohou vyřídit veškerá potřebná řízení, která musíte před orgány cílového státu absolvovat a to i v jiném jazyce, než je jazyk národní (většinou půjde o angličtinu). Na JKM se budete moci rovněž obrátit s žádostí o informace související s požadavky na vaši činnost.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Princip země původu: na základě tohoto principu se poskytovatel služby, která je poskytována přeshraničně, řídí právem státu, kde je usazen. Princip země původu byl však ze směrnice vyňat a byl nahrazen principem svobody poskytování služeb.

Princip přeshraničního poskytování služeb: členské státy mohou omezit poskytovatele, který chce na jejich území dočasně poskytovat své služby, pouze v případech opodstatněných důvodem veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti, veřejného zdraví nebo ochranou životního prostředí (informace o těchto požadavcích by měl podnikatel získat na Jednotných kontaktních místech).

Povolovací režim: členské státy ve své národní legislativě stanovují určitý postup, který musí poskytovatelé služeb následovat, aby od příslušného orgánu dostali povolení k přístupu k činnosti nebo výkonu poskytování služeb.

Povolení: poskytovatel nebo příjemce služby musí následovat určitý administrativní postup, jehož dovršením je povolení k přístupu k činnosti poskytování služeb nebo k jejímu výkonu, které udělí relevantní úřad.

Poskytovatel služby: jedná se o fyzickou osobu, která je příslušníkem členského státu nebo právnickou osobu, v členském státě usazenou, která nabízí nebo poskytuje služby.

Přeshraniční poskytování služeb: jedná se o poskytování služeb přes hranice bez toho, že by měl poskytovatel v úmyslu se v hostitelském státě trvale nebo dlouhodobě usadit.

Příjemce služby: může být jednak fyzická osoba, která je příslušníkem členského státu nebo která požívá práv, jež jí přiznávají právní předpisy Společenství. Dále se může jednat o právnickou osobu usazenou v členském státě, která službu přijímá až už pro profesní nebo neprofesní účely.

Požadavek: může představovat jakákoli povinnost, zákaz, podmínku nebo omezení vztahující se na poskytování služeb, které vyplývají z právních a správních předpisů členského státu nebo judikatury, správní praxe, pravidel profesních subjektů nebo kolektivních smluv.

Nediskriminace: je z pohledu směrnice o službách takové jednání či zacházení, které nerozlišuje mezi domácím poskytovatelem a poskytovatelem z jiného členského státu.

Naléhavé důvody obecného zájmu: např. ochrana lidského zdraví, životního prostředí, ochrana spotřebitele nebo ochrana kulturních hodnot.

Proporcionalita: je princip přiměřenosti, který musí být dodržován v případě, že zákonodárce ukládá podnikateli v souvislosti s přístupem nebo výkonem služby v jeho členském státě určité požadavky.

Implementační lhůta: jedná se o období, během něhož členské státy transponují ustanovení směrnice do svého právního řádu, přičemž záleží na vůli členských států, jaký právní nástroj k implementaci zvolí.

Volný pohyb služeb: představuje svobodu poskytování služeb na bázi dočasnosti. Volný pohyb služeb se vztahuje na situace, kdy se pohybuje poskytovatel služby, příjemce služby nebo služba samotná.

Svoboda usazování: se vztahuje na případy, kdy se poskytovatel služby z jednoho členského státu usadí v jiném členském státě, tj. založí zde pobočku, popř. organizační složku a podřídí se právnímu režimu hostitelského státu.

UŽITEČNÉ ADRESY

<http://www.mpo.cz/cz/eu-a-vnitri-trh/> - stránky Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky, kde naleznete o směrnici o službách na vnitřním trhu řadu dalších praktických informací v českém jazyce

http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_19_en.htm - stránky Evropské Komise týkající se obecně volného pohybu služeb; většinou v anglickém, německém a francouzském jazyce

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

Na Františku 32
110 15 Praha 1-Staré Město

tel: 224 851 111
fax: 224 811 089
e-mail: mpo@mpo.cz
internet: www.mpo.cz

